

Nro. 50.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Költ Bétsben Kedden Juniusnak 24-ik napján,
1800-ik éjztendőben.*

B é t s.

Az el múlt Májusnak közepétől fogva, olly szép őszi napjaink voltak minékünk itten, hogy October közepére, és November kezdetére is bé illettek volna. Valamint a' férfiak, úgy a' szép nem is félre tévén Május elein készitetett nyári szellős köntöseiket, őszi és téli öltözeteket vontak magokra, és tsak ollyankor mutogatták magokat a' közönséges mulató helyeken, a' midőn a' napnak sűgára a' ködös felyhők közzül néhánykor ki bukkant. Tsak nem minden lten áldott napján komor szelek és eszözések voltak, és valósággal ártottak is a' mezei és kerti vetések-

D d d

nek. — A' Práteri és más mulatságos helybeli szakácsok és kortszárnyosok könyves szemekkel tekingettek az égnek homályos kárpitjára, és a' mit a' vasárnapi vendégek izámokra bé lizerettek, magoknak kellett azt meg emészteni. — Tegnap reggeltől fogva kedvezőbb, melegobb, 's kellemetesebb az idő; vajha állandó lehetne egy darabig. Azon panaszolkoznak az öreg emberek, hogy velek együtt az idő is meg vénhedett, és valamint ő benne, úgy a' természetben is, a' fok munkásság miatt, fzénné lett a' melegséget okozó tűz.

Hadi Történetek.

I. Olasz Országban:

Berthier Fr. fő vezérnek, és a' reserva armádia fő Kormányozójának *Olasz Orzági hadi operatióiról*, illetén hivatalbeli tudositást küldött *Mélas* fő vezérünk, *Turini* Fő kvártélyából *Junius* 8-ik napján, Fő Strázsamester *Brusch* Fliegel-Adjutansa a' tal.

A' Genuában zárva tartatott Fr. fő vezérnek, maga alkuba lett botsátkozása miatt, keslettetődött a' *Gottesheim* Cs. K. Generalis brigadájának, a' marjirozása, a' ki is, *Genua* alól a' *Piacenzai* hid előtt való sántzoknak védelmezésére volt ki rendeltetve, a' mellyet még *Junius* 5-ikén nagy dühösséggel meg támadt vala az ellenség, mellynek védelmezésére, a' *Pó* vizének jobb partján, egynéhány jó forma ágyuk voltak ki vonnattatva. Nem egyszer kéttzer, hanem több ízben próbát tett az ellenség, de ki nem álhatván jól intézett artilleriánknak a' hevét, kéntelen volt 7 órákig tartott tsatazása után ártalmas feltételéről le mondani. — Melly nagy lett légyen az ellenségnek a' vesztesége, abból is ki tettik; hogy a' hid sántza előtt való hely tömve volt holt testekkel, és ha dühös viaskodásoknak a' bé követ-

kezett éjjel határt nem vetett volna, többen is el vesztették volna ott életüket.

Mint hogy a' *Piacenzában* volt katona őrizet Commendánlának, *Mosel* Cs. Kir. General Majornak nem volt elegendő hadi népe, e' mellett, az ellenséggel való viaskodásában, rész szerént agyon lövettek, rész szerént sebbe eslek pattantyús katonái, nem tartotta magát, azon hid előtt való lántzoknak meg tarthatására elegendőnek; arra való nézve, a' tsata után következett éjjel, szükségés őrizőket küldvén bé a' kastélyba, és az artillériát is által szállítván a' *Pó* vizének túlsó partyára, maga is által költözött, azon éshogy utánna ne mehesse az ellenség, a' hidat is el bontatta maga után.

Junius 7-ik napján az ellenségnek egy osztály serege alkalmatosságot találván, a' *Pó* vizén való által menetelre, bé nyomult *Piacenza* városába, egy más colonne pedig *Cremonába* rontott bé. Mellyhez képest, a' következett napon *Kajm* és *Hadick* Generalisok *Villa-Nuovaba* parantsoltattak marsirozni.

Elsnitz F. M. Lajtnant, kinek a' *Var* folyóvize mellett való gyakor tsatazásai miatt meg fogyott osztály seregéből, az *Alessandriai* és *Tortónai* várakba is szükségés őrizetek helyheztesdtek bé, *Mélds* Generál jelentése elküldésének alkalmatosságával, *Piacenza* felé való marsirozásában, még tsak *Alessandria* környékére érkehetett meg; *Ott* F. M. Lajtnant pedig a' kormánya alatt lévő Cs. Kir. truppokkal egyetemben, *Rivalta di Scriviai* tábor helyéből, melly *Tortona* szomszédtságában vala, *Junius 8-ikának* estején indulván ki, más nap *Vogherantúl* szállott táborba, és *Casteggioig* küldötte ki a' maga külső őrálló vitézeit. Itt volt az a' hely pont, a' melyre *Mélds* vezerünknek eleve tett rendelései szerént, a' *Génuai* földről, és *Pedemontiumnak* déli részeiből, vissza jött Cs. K. hadi seregeknek öfzve kel-

lett vala gyűlleni, hogy ekképen, a' környülállásoknak mivóltához képest, oda fordithatta azokat, a' hol leg inkább szükség leszen az ellenség sebes elő meneteleit meg akadalyoztatni.

A' *Génuai* földön maradt F. M. Lajtinant Gr. *Hohenzollern*, Génua városának *S. Pietra d' Arena* nevezetű külső városától fogva, *Coronatán* keresztül, *Rivaroló* felé, 's onnan a' *Bochetta* nevezetű szoros passusig terjesztette ki a' kormánya bízott seregeket, az utólsóbb helyet emberrel és ártilleriával jól meg rakta, és a' *Voltrin* keresztül portázni ki járó vitézei által, a' *Savonai* erőlléget is szemén tartattya. Az ellenébe tétetett ellenséges osztály sereg *Capo di Vado* és *S. Giacomo* közt tanyázik, 's onnan *Savonaig* is ki küldi kémlélő feregeit.

Génua városának, az ostrom által meg károsított bástyái tökéllétes állapotba fognak helyeztetődni, és meg is újitattak már a' magánosan álló erőllégek; e' mellett annyi eleség vitetett oda bé, a' mennyi nemcsak az oda bé helyeztetett katona őrizetnek, hanem a' hosszas éhséget szenvedett lakosoknak számokra is elegendő leszen egy darab ideig. — A' *Gavii* erőlléget, mellyben még most is Frantziák varagnak, szüntelen bé zárolva tartya F. M. Lajtinant Gr. *Hohenzollern*.

Ott F. M. Lajtinántnak azonbólts és hafznos intézetjeit, a' mellyeket Keith Anglus Admiralissal egygyezőleg tett vala azon város ostromoltatásának egész ideje alatt, nem külömben *De Pest* Cs. K. Obersternek, és *Stutterheim* fő Strázsamessternek fáradhatatlan foglalatosságait, különösen magasztallya *Mélás* fő vezérünk jelenvaló officialis tudositásában.

Sommariva Cs. Kir. General Majornak intézetje szerént, minden Toskánai Nagy Herczagségbeli fegyvert fogható ifják készen vagynak a' közönséges ellenség ellen való viaskodásra, önkény-

nyén ajánlván magokat kedves Hazájoknak, és uralkodó Fejedelmeknek utolsó vértseppéig leendő védelmezésekre.

II. Német Országok Svéviai Kerületjében.

Az itten táborozó Cs. K. Ármádiának kormányozó vezérje *B. Kray* hadi Tárnokmester, azokról a dolgokról tudositotta mostanában a Fels. udvari hadi Cancelláriát, a' mellyek e' folyó hólnapnak 12-ikétől fogva 15-ikéig a' két ellenséges ármádia közt történetek.

A' *Lech* folyóvizének (a' melly tudniillik a' Svéviai kerületet a' Baváriaitól el választja) inenső és túlsó partjain, *Meerfeldt* Cs. K. General Májor vezérlése alatt tanyázott feregeinket, *Junius* 12-ik napján nagy erővel megtámadta az ellenség, kétség kívül olly feltétel mellett, hogy a' fent nevezett Generálisunkat, *Baváriának* fő városától *Monachiuntól* (Münchentől) el szakaszthassa; de ő, tudniillik *Meerfeldt* Generalis, egy batallion Bavaria gyalogságot, egy kevés lovaságot, és két ágyút hagyván, a' már felig el bontott *Lech* vizén lévő hidnak védelmezésére, a' már eleve nékie ki mutattatott *Euratsburgi* tanyára vonta magát.

Azon a' napon két *Blankenstein* Huszár Regimentbeli tisztjeink, úgymint *Herbay* és *Farkas* Hadnagyok, ó Francia proviántos szekeret, 24 lovat, és 6000 portió kenyeret rablottak el a' *Roggenburgi* Apáturság környékén. Azon Fr. katonaság közzül is, a' melly ezen proviántos szekereket kisírte, egynéhány embert fogságra ejtettek.

A' következő napon, úgymint *Junius* 13-ikán két ellenséges osztály fereg ütött Gr. *Gyulay* General Majorra, mellynek egyike a' *Günzi* völgyből *Deiffenhausen* felé, a' másik *Natternhausentól* egyenesen *Grumbach* felé ment ellene; és egyedül hadi feregeinknek vitézsége, és áthatatoltsága tartotta meg azon tanyánkat. Ez az egymással

való viaskodás esteli 9 óráig tartott, és a' midőn minden ártalmas fel tételének el-követése nélkül kellett volna az ellenségnek a' *Grumbachi* és *Deiffenhauseni* környékekről el távozni, a' *Ferdinánd* Majlandi fő herczeg Hűszár Regimentjénél szolgáló vitéz Kapitány Gr. *Hardegg*, élvén a' hadi szerentsétől néki adatott jó alkalmatossággal, a' 100-ik Fr. fél brigada egyik batallionjának sorai közé keményen be vágott, és a' kiket el nem foghatott, mind egy lábíg öszve aprította. Az ezen történetben részefült Cs. K. seregeket érdemek szerént meg ditsiri Gr. *Gyulay* Generál-Major.

Részünkről 8 ember holt meg, 77 esett sebbe, 's 3 fogattatott el. Az ellenség közül, 2 Kapitány, 5 Hadnagy és 155 köz ember esett fogságba, sebbe esett, és meg öletett embereinek, könnyen szamlalván is, 800-ra reá ment a' száma. Ezen, 's több ehhez hasonló történetekben mutatott szembe ötlő érdemeiért, ismét Ő Cs. K. Fels. különös kegyelmességébe ajánlotta *B. Kray* Gr. *Gyulay* Generál Majort.

Junius 14 ikén, igen nagy erővel ment az ellenség a' Gr. *Sztáray* hadi Tárnokmester corpusának szélső őrállói ellen, a' melly miatt kén-telenítették magokat *Burgau* háta megé vissza vonni; de abban a' szempillantatban, a' mellyben, Junius 14 ikét követett éjjel segítséget kapott Gr. *Sztáray* az ármadiától, meg támadta, 's hátrább nyomta a' Frantziákat, a' kik rész szerént *Augsjburg*, rész szerént *Weiffenhorn* és *Roggenburg* felé vonták magokat; következésképen újokban el foglalták győzedelmes seregeink előbbeni tanyáikat. A' mint előre is jelenthette Gr. *Sztáray* hadi Tárnokmester, már akkor is sok Francziát ejtettek vitézeink hadi fogságra, a' kiknek számokat, és ezen rövideden elő beszóllett tsatát környülállasosan meg fogja *B. Kray*, a' Fels. udvari hadi Cancellariának küldeni.

Armadiánknak jobb szárnya és dereka, újobban előbbeni tányaikon telepedtek le, hanem a' *Firtilánd* fő herczeg Corpusának jobb szárnya felé táborozott ellenség hátrább vonta magát egy kevellé, a' kiket a' midőn üzőbe vettek volna vitézeink, 1 tisztet, és 19 köz embert ejtettek közülök rablágra Biberak környékén.

Nem officialis Tudositások.

Augspurghan Jun. 10 ikén. Az ezen folyó hólnapnak 5, és 8-ik napjain történt tsatákról semmi officialis tudositások nem adatódtak ki. Az ide való közönséges újság levél, egy *Burgau* magános levél után azt hirdeti, hogy *Junius* 5-ikén meg támadván a' Cs. K. armádia a' Francia tábort, annak dereka, mellyet személyesen comandirozott *B. Kray*, és annak jobb szárnya, diadalmaskodtak az ellenségen, és reggeli 4 órától fogva esteli 9 óráig szünetlenül szolgált nékik a' hadi szerentse, és sok embert el is fogtak; hanem az armadiának bal szárnya kéntelen volt a' nagy erőnek engedni, és hátrálni. Hasonló módon szóllott egy *Memmingeni* magános levél, ezt is hozzá tévén, hogy azon tsata, még a' következő napon is meg újítatott, hogy igen véres volt, és hogy olly nagy volt a' sebbe esteknek a' száma, hogy hely sem találtatott nékik *Memmingenben* elegendő.

Ugyan azon újság levél, a' *Schwabmünchen* környékén *Junius* 8 dik napján történt tsatáról emlékeztvén, azt beszéli, hogy Gróf *Meerfeld* és herczeg *Lichtenstein* Cs. K. Generálisok, véletlenül meg támadván, és kélzületlenségben találván a' Francziákat, igen sok embert közülök le vágtak, és hogy sok bagazsiát, és egynéhány ágyukat is nyertek. A' fogságba esett Frantziák közt 1 Oberster, és több hadi tisztek is voltak, a' kik mindnyájan *Friedbergbe* vitettek által.

„Onnan, tudniillik *Augspurghból* ekként irnak *Junius* 11 ikén: Tegnap napon, nem kevés féle-

lem árnyékozott meg bennünket. A' *Schwabmüncheni* környéken tanyázott *corpust*, dél után 2 órakor nagy lebelléggel meg támadta, és *Grosseilingenig* vissza nyomta az ellenség. Hanem *Gr. Meerfeld* Generalis is jobb rendbe helyeztetvén meg zavarodott truppjait, előre nyomult, és egész *Schwabmünchenig* üzte vissza a' Francziákat. — Még most is halljuk az ágyuknak bögéseit, és a' mint gondoljuk, *Gr. Sztáray* és herczeg *Reufz* egyenlő erővel ütöttek a' *Kaufbeuren* vidékén táborozott Francziákra.

Azoknak, a' hadi seregeknek, a' mellyek a' B. *Kray* kormányára bízott Cs. Kir. truppoknak segítségére rendeltettek vála, fő tzieljok oda megyen ki, hogy a' nagy armádia, és a' Herczeg *Reufz* *corpusa* közt való égyeffég állandóul fenn tartatódjék. Ezek a' segítő seregek, *Cseh Országból*, *Erbach*, *Gemmingen*, *Wenkheim*, *Frölich*, *Kheul*, *Brechainville*, *Kinsky Ferencz*, *Fürstenberg*, *Hohenlohe*, *Orange*, *Callenberg*, *Stuart*, *Collaredó József*, és *Wallis Mihaly* *Regementjeiből*; *Morvából*, a' *Császár*, *Manfredini*, *Schröder Károly*, *Mitrovszky*, *Lafci*, *Wallis Olivier*, *Kaunitz*, *Huf*, és *Collaredo Wentzel* seregeiből való batallionokból állanak.

Német Ország.

A' Rénusi Franczia armádiának fő kormányozója *General Morsau*, egy illetén meg avúlt czimmel: *Szabadság és Egyenlőség* fityongó hirdetményében, kemény büntetéssel fenyegeti azokat a' hadi *Commisariusokat*, a' kik több húzásokat vonásokat tennének a' Német tartományokban, mint sem az armádiának szüksége kívánná, 's egyedül magának tartya meg azt a' just, a' melly szerént pénzbeli hadi sattsot kívánhasson valakiutól, másokat pedig, a' kik az ő hire 's engedelmé nélkül, ezt mivelni mérészlenék katona törvénszék eleibe való idéztetéssel vigasztaltalya.

De, a' mint a' minden napi szomorú tapasztalás bizonyította, igen keveset, vagy éppen semmit sem ügyelnek a' Fr. főbb tisztek *Moreau* fő vezérnek ezen ottan ottan megújított parantsolatjára, hanem öök, mint a' zabolátlan szabadtságnak fiai, mindent szabad kénynek szerént akarnak művelni. A' midön *Lecourb* Generál, első alkalmazottsággal *Augspurg* városába bé ment volna, elsőben a' 3 szerezsen tzimerü vendég fogadóba szállott bé kvártétyba, hanem 2 nap múlva a' Val. Fejedelemnek palotájába ment lakni (A' Treviri Val. Fejedelem és Ersek, most *Augspurgi* Püspök is egyszersmind), a' hol minden nap 32 tál ételt és 22 tányér külömbkülömbféle süteményt és tsemeget kellett a' Val. Fejedelem ravására, az asztalára fel tenni. Bort, még pedig elegendöt a' város tartozott adni, ugymint naponként 40 butellia Champagniai, 40 but. Rénusi, 40 butellia Mallagai, 40 but. Franczia bort, és 40 but. égett italt; söt még akkor is, a' midön onnan ki költözött volna, 40 butellia Champagniai bort, és sok mindenféle süteményt kellett az útra nékie adni. Azon szép feltett és nyomtatott képek is, a' mellyekkel az említett város ötet meg tisztelte, 10000 forintra voltak betsültetve, a' mellyeknek visszonzására azt igrte, hogy a' Svéviai kerületre vetett 80000 forintból álló hadi adót, bizonyossan el fogja engedni.

Augsburg városának ezen nyomorgatása, neminémüképen még türhető volt volna, hogyha több is nem követte volna azt. De a' mint az oda való közönséges levelekben olvassuk, 60000 liver kész pénzt, 50000 portió kenyeret, 30000 butellia fert, 500 but. bort, 1000 but. pálinkat, 1000 réf kék posztót, 300 réf fehér posztót, 300 réf király színü posztót, 6000 pár tzipöket, 600 pár *Officir*nek való stífelt, 15 equipirozott lovat, és 1 szép posta kotsit, 's abba 4 lovat kellett a' fent nevezett Fr. Generálnak adni. Az oda va-

ló Káptalanon 400000 liver kész pénzt, 1200 réf kék posztót, 300 réf fejer posztót, 300 réf király szín posztót, 260 mérő zabot kész pénzbe, 40 öt mázsás ökröt és 50 lovat húzott. Egy szóval, a' Francziáknak *Augsburgba* lett első bé menetelek 800000 forintjába került azon városnak, és az oda való Káptalannak.

Melly fok törvénytelenséget vittek légyen végbe a' Frantzia seregek a' Svéviai Kerületben, ha másból nem is, elegendőképen ki tettzene *Moreau* fő vezérnek azon hirdetményéből, a' melylyet ő a' kormánya alatt lévő armadiánál, *Majus 28-ik* napján közönségesfé tétetett. „A' rendeletlenség, *ugymond* ő, a' leg nagyobb mertékben vagyon. A' fok mindenféle puztítás, és azokkal az eszközzel való törvénytelen visszaélés, a' mellyeket a' mi gyözedelmeink minékünk szerzetek, a' leg áldottabb Ország közepette is éhel halásra fognak minket juttatni, Nem elég armadiánknak vitézi módon magát viselni, hogyha a' jó rendtartás minél előbb vissza nem fog ahoz térni, kéntelenek leszünk nyereségeinket vissza adni, 's tulajdon Országunkba vissza térni. — Azokban a' tartományokban, a' mellyeken vissza térnünk kellett, gyűlölség és bosszúállás fog bennünket követni, mindenütt ellenségekre találunk, és hazánkba leendő vissza téresünk után fok érdemlett szemre való hányásokat kell szenvednünk. — Vitézek! mi békeféggel tartozunk a' mi Hazánknak; mi azon reserva armadiának mozdulásait, a' melly az első Conzul vezérlése alatt *Olafz* Országba marfirozik, kötelesek vagyunk előmenetelesíteni. Hogyha az eddig gyakorlott prédalástól leg ottan meg nem szüntök, fokkal nagyobb gyalázatokra szolgálának gyözedelmeitek tinektek, mint az ellenségnek rajtatott vett diadalmai s. a. t. „Azután olly rendeléseket adott ki, mellyek szerént minden prédáló katonát meg kellett fogni, és katona itilő szék eleibe idézni.

Az illetén törvénytelen tselekedeteket meg engedő tisztek meg fosztatnak viselt hivatallyaiktól, és minden decasnak első napján ki kell ezen parantsolatot, egy stabalis tisztt jelenlétében, a' seregek előtt hirdetni.

Nagy Britannia.

A' 26-ik Májusi Londoni udvari ujság levélben olvassuk, hogy a' Konstantzinápolyban lévő Anglus követségnek titoknokja *Mourier* küldetett volna Sir *Sidney Smith*hez, a' Londoni fő Kormányfőnek avval a' parantsolatjával, hogy ő azon Capitulatiót, a' mellyre Fr. General *Kléber* a' Török Nagy Vezérrel lépett, egy átallyában meg ne tartsa;

Az ennekelötte ezúttal Anglus zsóldba lépett, és néhány hólnapig a' *Yernseyi* és *Gverseyi* lézgetekben kvártélyozott Orosz hadi seregek vissza mentek már hazájokba. — A' Londoni udvarnál vólt, és közönséges betsben tartatott Orosz Császári követet Gróf *Woronzowot* is vissza hivatta I. József Császár.

Annak a' *Hadfieldnek* a' dolga, a' ki minapában, a' játéknéző szinben a' Királyra lött, naponként, mind inkább inkább nehezedik a' dolga. Néhány ötvös legények, a' kik ötet jól esmérték, herczeg *Portland* eleibe idéztetvén azt vallották, hogy azon a' napon, a' mellyen a' lövés történt, ők egy kortsma házban lévén, *Hadfieldet*, a' ki ott által ment, magokhoz bé hivták, 's' itallal kínálták; de ő tökéletesen elméjén lévén, egy pohár pálinkánál és viznél egyebet nem ivott, azt adván okúl, hogy ő nékie valamelly fontos dolognak elközlésé miatt el kellene menni.

Az Angliai ármádia Generalissimusának, a' Yorki herczegnek parantsolatjából ennekutánna nem kalapot, hanem kaskétákat fog az Angliai gyalogság viselni. —

Nagy Britanniának múlt ezúttalbeli költsé-

gei, a' leg szorosabb számvetés szerént is 54 millió, 566306 font Sterlingre mentek, a' melly summa, a' mi számlálásunk szerént, 545 millió, 663060 Rh. forintot tesz.

A' *Plymouthi* kikötő helyben hajókra szállítatott, 15000 főből álló hadi seregek, a' *Málthai* sziget ellen küldettek. Azt mondják; hogy a' Londoni fő Kormányzók kész akartva halálztotta azon szigetnek erős ostromoltatását, azt akarván, hogy a' hosszas blokirozás, avagy bé zároltatás által, a' *la Valettai* erősségben lévő Fr. katoná örizetnek a' száma az éhség, és nyavalyák által meg kissebbitetvén, annál könnyebben meg hódoljanak.

Francia Respublika.

Az ezen hólnapnak kezdetétől fogva költ Párisi Zsurnálokban allig lehet egyebet találni, a' Reserva ármádiának felettébb nagyozott Olasz Orzági győzedelménél. Ezeknek a' híreknek helyes, vagy helytelen vóltokról leg jobb tanúbizonyosság tessen a' jövendőbeli idő, és az Olasz Orzági expeditionnak ki menetele.

Fr. General *Vandamme*, a' ki eddig a' Rénu-si ármádiának egyik szárnyát commandirozta, a' Cath. Belgiomi tengeri partokat vedelmező Francia truppoknak kormányozására küldetett. Ő alatta fognak *Carteaux*, és *Bonnard* Generálisok commandirozni; az elsőnek osztály serege, a' melly *Lüttich* és *Mafiricht* környékein gyüllött öszve, 10000 emberre fog szaporittatni, és Brülzfel környékén táborba szállani, hogy ekképen annál könnyebben lehessen azt oda fordítani, a' hová a' szükség és a' körülállások kívánni fogják. — *Nieuport*, és *Dünkirchen* közt is egynéhány ezer főből álló corpus fog campirozni, a' hol tudniillik gyakorta mutogattyák magokat az Anglus hajók:

D. D. S.